

Tavaly Székelyföldön varázsolták el lelkemet az ott látottak, hallottak, tapasztaltak. Megélhettem néhány ottani hétköznapot az ott lakó emberek között. Valóságossá váltak Öregapám hargitai meséinek addig csak elképzelt helyszínei, alakjai, csavaros észjárásuk, ízes beszédük, ételeik zamata, zenéjük, dalaik, táncaik, s – áhítom – bizalmuk és szeretetük.

Ezen a nyáron, annak legforróbb, augusztusi napjain utunkat Délnek vettük. Az igazat megvallva, nagyon keveset tudtam arról, miért és mi keresni valónk van ott is. Most már tudom.

Nem tudom, hány kilométert tettünk meg a munkáját szakértelemmel, csodálatos nyugalommal és derűvel végző Viktor járgányával, de azt igen, hogy ez a túra több volt egyszerű, autóbuzsós kirándulásnál.

Ha jól emlékszem, 10 különböző emlékhelyre, szoborra, emléktáblára, sírhelyre került föl egyszerű, piros-fehér-zöld szalagos kis kocsizunk, vagy csak szalagunk, tehát *kegyeleti túra* volt.

Szarka György honismereti vezetőnk és helyi kollégája Bácskai Faragó Zoltán elmondásai, felolvasásai, valamint az utóbbi Délvidéki Magyar Útikönyve által rendkívül sok, olyan történelmi eseményről kaptunk áttekintést, melyeket már iskolai tanulmányaink óta elfelejtettünk, vagy amelyekről a valóságtól eltérő adatokat tudtunk, vagy még egyáltalán nem is hallottunk. *Nemzettudatunk, ismereteink gyarapodtak.*

Látogatásunkkal, érdeklődésünkkel, részvételünkkel érzelmi, másrészt pedig anyagi hozzájárulásainkkal *egyaránt támogatjuk a délvidéki magyarság megmaradására törekvéseit.*

Jártunk a Szerémség, Bácska, Bánság kövér termőföldű síkságain. Nevezetes templomokat, épületeket, romokat, természeti képződményeket kerestünk föl. Kö-

Indulás a Batthyány téri Duna-partról (a szerző felvétele)

rülnéztünk Ó-Szerbia Al-Dunai részén, körüljártuk vízből félig kimagasló várak maradványait, román területen felmáztunk a Kazán-szoros fölött meredező sziklára, majd ámuldoztunk Herkulesfürdő szépségein a Cserna völgyében. Feljutottunk a tengerszint fölött több mint 2000 méter magasságban vezető DN 67c számú, Transzalpina (vagy más néven a román II. Károly király útjaként emlegetett) panoráma útra, ahol lélegzetünk is elállt a hegykoszorú és völgyek csodálatos látványától. *Természetjárók, kíváncsi és mindenhol fényképező turisták voltunk.*

Nyaraltunk! Megmerülhettünk, úszhattunk a Duna langyos-hús vizében, hajókázhattunk dereglyéken a Kazán-szorosban.

Átengedtük magunkat a gasztronómiai élvezeteknek, amikor megkóstoltuk, sőt, igen jó érvággyal fogyasztottuk el a vendéglátóink által feltálalt, helyi specialitásnak számító étkeket, italokat, gyümölcsöket és édességeket.

Végül, de jelentőségét és érzelmi töltését tekintve nem utolsó sorban, mindenhol, ahol erre alkalom és lehetőség nyílt, közösen énekeltünk, *összekötöttek bennünket Himnuszunk, Szózatunk és Szűz-Máriához intézett kérésünk dallamai, és a közös imádkozás.*

Folytatjuk

Szomorújelentés

Nyolcvanegy éves korában elhunyt Katona Tamás történész, politikus – közölte a Magyar Tudományos Akadémia (MTA) Bölcsészettudományi Kutatóközpontjának főigazgatója szombaton.

Fodor Pál – a család meghatalmazása alapján – elmondta: Katona Tamás, az MTA Bölcsészettudományi Kutatóközpont Történettudományi Intézetének nyugdíjas munkatársa, neves történész, az 1848-49-es forradalom és szabadságharc értő kutatója pénteken (2013. június 28-án) hunyt el, hosszú betegség után. (MTI, 2013. június 29.)

Emlékét kegyelettel megőrizzük!

Hermann Róbert

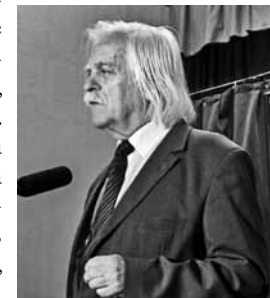
Katona Tamás

Vannak személyiségek, akik szinte önálló intézményt alkotnak egy-egy szakmában. Ilyen személyiség volt a 81 évesen elhunyt Katona Tamás. Akik ismerték, akik együtt dolgoztak vele, soha nem felejtik el páratlan műveltségét, széles látókörét, remek előadókészségét s mindezekkel párosult megnyerő személyiségét és időnként csípős humorát, finom iróniáját.

Családi örökségében a magyar középosztály legjobb hagyományai egyesültek, s alig volt olyan szeglete a Kárpát-medencének, ahol ne talált volna szegről-végről rokonokra. Büszke volt erdélyi és partiumi gyökereire, de ugyanilyen szívesen emlegette nagyapját, Halász Imrét, a Nyugat egyik szerzőjét is. Gyermekként élte át és túl a második világháborút, tanúja volt az általa olyannyira szeretett budai vár 1944–1945-ös ostromának és pusztulásának, az azt követő újjáépítésnek. Gimnáziumi tanulmányait az érseki katolikus gimnáziumban végezte, majd az egyetemen 1950–1955 között ma-

gyar-arab-könyvtár szakon végzett. Tanította Germanus Gyula, s ekkor kötött életre szóló barátságot Antall Józseffel. Szívesen anekdotázott egyetemi kirúgásáról („A tanfegyelmet nyaksál viselésével lazította” – állt az indoklásban), majd a végzést követő könyvtárosi pályafutásáról. (Mindig büszkén emlegette, hogy ő hozta létre Bicskén Magyarország első cigánytelepi könyvtárát. Ugyanilyen büszke volt arra is, hogy a Kárpát-medencének nincs olyan magyarlakta települése, ahol amatőr néprajzosként ne járt volna.)

Az 1960-as évektől a Magyar Helikon, majd az Európa Kiadónál volt szerkesztő és műfordító. Rengeteget fordított németből és angolból; az utóbbi nyelven különösen az Agatha Christie krimik fordítása állt közel a szívéhez. Az 1970-es évek elején az Európa, illetve a Helikon jelentős részben az ő kezdeményezésére indította meg a magyar népszerű forráskiadás mindmáig legjobb sorozatát, a mintegy ötven kötetből álló

Katona Tamás 2011. október 3-án, az Aradi Vértanúk emlékünnepe a magyarörmény közösségben

Bibliotheca Historicát. Ennek szerkesztő-bizottságában olyan személyiségekkel dolgozott együtt, mint Dercsényi Dezső,

Gyóffy György, Klaniczay Tibor, Szűcs Jenő, Szakály Ferenc, Stoll Béla, Zolnay László; közülük Szakály Ferencel elválaszthatatlanul jó barátok (és téniszpartnerek) is lettek egymással.

Szintén az ő szerkesztésében indult a Pro Memoria sorozat, amelyben a Bibliotheca Historica egyes köteteinek népszerű kiadásai mellett ő adta közre Orbán Balázs „Torda város és környéke” című munkáját, s tucatnyi más fontos művelődéstörténeti kötetet.

De a szíve igazából nem a magyar közép- vagy kora újkorért, hanem 1848–1849-ért dobogott. Az aradi vértanúk perét bemutató, először 1979-ben megjelent, összesen három és fél kiadást megért dokumentumköteté valóságos historiográfiai fordulópontot jelzett a szabadságharc hadtörténetének kutatásában. De ő adta ki újra, remek bevezetőkkel és alapos jegyzetekkel, a korábbi közlések hiányait vagy tévedéseit korrigálva Klapka György, Vukovics Sebő és természetesen a szívének oly kedves Görgei Artúr emlékiratait. Ez utóbbit újra is fordította, bevezető tanulmánya pedig Görgei pályájának egyik legjobb, de mindenképpen legszelleme-sebb összefoglalójává sikeredett. Nevéhez fűződik az ozorai diadal, illetve a Buda 1849-es visszavételének dokumentációját tartalmazó két kötet szerkesztése is.

De Katona Tamás történészként nem csupán szorgalmas forráskiadó és -feltáró személyiség volt. Senki nem tudott olyan élvezetesen és megragadóan beszélni a nagy év eseményeiről és személyiségeiről, mint ő. Az Eötvös Kollégiumban tartott speciális kollégiumokon, a József Attila Tudományegyetemen, illetve a Károli

Gáspár Református Egyetemen tartott szemináriumain és előadásain hallgatók tucatjaival szeretett meg a korszakot, s ugyanez mondható azokról az előadásokról, amelyeket szerte az országban százszámra tartott, s amelyeknek ízes, szépen formált mondatai különös egyéni jelleget kölcsönöztek. Egykori tanítványai közül tucatnyira tehető azok száma, akik az ő hatására (is) lettek e korszak kutatói.

2003-tól, immáron nyugdíjasként volt az MTA Történettudományi Intézetének munkatársa. Ráday Mihállyal közös televíziós sorozatukban a korszak szereplőinek sírjaira, emléktábláira, lakóépületeire, szobraira hívták fel a nagyközönség figyelmét, s rengeteg pusztuló síremléket óvtak meg ily módon az enyészettől. Később, a 2000-es évektől kezdve immáron a Nemzeti Kegyeleti Bizottság egyik legaktívabb munkatársaként folytatta e munkát.

A rendszerváltozást követő évtizedben a politikában is kipróbálta magát. Az első szabadon választott országgyűlés MDF-es képviselőjeként lett az Antall-kormány külügy, majd miniszterelnökségi államtitkára, majd 1994–1998 között az I. kerület polgármestere, 2000–2002 között varsói nagykövet. Élete egyik legnagyobb teljesítményének tekintette, hogy 1998-ban a budai Várban felállították Görgei Artúr újraöntött lovas szobrát.

Számos társadalmi és civil szervezetnek volt tagja, tisztségviselője vagy elnöke. Azok közé tartozott, akiket bármikor fel lehetett hívni, bármikor meg lehetett keresni. Az utóbbi hónapokban elhatalmasodó betegségét a rá jellemző derűs nyugalommal viselte. „Itt néhai Katona Tamás” – vette fel a telefont, s szinte szabódott, ha a kezelések miatt át kellett tennie egy megbeszélte vagy tervezett találkozót.

Szerette az életet, s tudta jól élni azt. Hihetetlen klasszikus zenei gyűjteménye

volt, s ugyanilyen szenvedéllyel gyűjtötte az 1945 előtti magyar filmeket is. Valóságos élő lexikonja volt a két világháború közötti magyar filmművészetnek és színiéletnek, de ugyanígy képes volt bármikor felmondani a gothai almanachot vagy a második világháborús német csatahárók elnevezéseit és típusait. Minden érde-

kelte, ami a kultúrával összefügg, s szinte nem volt a humán tudománynak olyan ága, amelyhez ne tudott volna hozzászólni, s amelyről ne lehetett volna őt kérdezni. Most már őt sem kérdezhettük. Isten Veled, Tanár Úr, Isten Veled, Tamás!

(Magyar Nemzet, 2013. június 29.)

Kedves Olvasóink!

2002-ben felhívással fordultunk olvasóinkhoz, kérve segítségüket egy „Magyar-örmény ki-kicsoda?” összeállításához. Most megismételjük felhívásunkat. Kérünk mindenkit, akiknek elhunyt, számottevő munkásságot felmutató magyar-örményekről adatai vannak (a magyar-örmény családhoz való rokoni kapcsolat, életrajzi adatok – életpálya, foglalkozás, végzettség vagy valami hasonló –, valamint az adatok forrását, vagy az adatközlő nevét) közöljék velünk, vagy küldjék el az e-könyvtar.magyar-ormeny@gmail.hu címre. További információ a júniusi számunkban.

Szerkesztőség

Egyházi hírlével

Az örmény katolikus templomban (Bp. XI. ker., Orlay u. 6.) szeptembertől ismét minden vasárnap lesz Szentmise 16.30-kor. A következő időszakban két kiemelkedő esemény lesz.

Szeptember 22-én ünnepeljük a templom búcsúját, Fogolykiváltó Boldogasszonyt. A Szentmise 16.30-kor kezdődik.

Október 6-án 16-órakor koszorúzással emlékezünk az Aradi Vértanukra és főként a magyar-örmény hős áldozatokra. 16.30-kor örmény nyelvű, énekes ünnepi szentmise lesz az *IMPERATRIX énekegyüttes* részvételével, amelyet *Avedik Hovaneszian* atya, a beyruti pátriárka személyi titkára mutat be. Örömmel, a szentmiséhez kapcsolva,

Pál atya ünnepi aranymiséjén, július 21-én aranymisés áldást adott az Orlay utcában (baloldalt Fülöp Ákos)

Avedik atya úgy készül, hogy megkeresztelhesse azokat a gyermekeket, akiket szüleik, vagy nagyszüleik erre felkészítenek és ezt a Lelkész-ség felé levélben, telefonon vagy e-mailon jelzik. (Cím: 1114 Budapest, Orlay u. 6, Örmény Katolikus Lelkész-ség, telefon: 06-01-394-5212, email: zakarisa@t-online.hu).

A keresztelés feltétele, hogy a keresztszülő(-k) bérált katolikus(ok) legyen(ek) és házaspár esetén érvényes házasságban éljenek.

Ősszel is folytatódnak a zeneagapék. A konkrét időpontokról a következő számban tájékoztatjuk a testvéreket.

Fülöp Ákos atya